

Architektury systemów komputerowych

Lista zadań nr 4

Na zajęcia 22 i 28 marca 2023

W zadaniach 5 – 9 można używać wyłącznie poniższych instrukcji, których semantykę wyjaśniono na stronie [x86 and amd64 instruction reference](http://www.felixcloutier.com/x86/)¹. Wartości tymczasowe można przechowywać w rejestrach %r8 ... %r11.

- transferu danych: mov cbw/cwde/cdq/cwd/cdq/cqo movzx movsx,
- arytmetycznych: add adc sub sbb imul mul idiv div idiv inc dec neg cmp,
- logicznych: and or xor not sar sarx shr shrx shl shlx ror rol test,
- innych: lea ret.

Przy tłumaczeniu kodu w assemblerze x86-64 do języka C należy trzymać się następujących wytycznych:

- Używaj złożonych wyrażeń minimalizując liczbę zmiennych tymczasowych.
- Nazwy wprowadzonych zmiennych muszą opisywać ich zastosowanie, np. result zamiast rax.
- Instrukcja goto jest zabroniona. Należy używać instrukcji sterowania if, for, while i switch.
- Jeśli to ma sens pętle while należy przetłumaczyć do pętli for.

UWAGA! Nie wolno korzystać z kompilatora celem podejrzenia wygenerowanego kodu!

Zadanie 1. Poniżej podano wartości typu «long» leżące pod wskazanymi adresami i w rejestrach:

Adres	Wartość	Rejestr	Wartość
0x100	0xFF	%rax	0x100
0x108	0xAB	%rcx	1
0x110	0x13	%rdx	3
0x118	0x11		

Oblicz wartość poniższych **operandów źródłowych** operacji «movq»:

1. %rax	4. (%rax)	7. 0xFC(,%rcx,4)
2. 0x110	5. 8(%rax)	8. (%rax,%rdx,8)
3. \$0x108	6. 21(%rax,%rdx)	9. 265(%rcx,%rdx,2)

Zadanie 2. Każdą z poniższych instrukcji wykonujemy w stanie maszyny opisanym tabelką z poprzedniego zadania. Wskaż miejsce, w którym zostanie umieszczony wynik działania instrukcji, oraz obliczoną wartość.

1. addq %rcx, (%rax)	5. decq %rcx
2. subq 16(%rax), %rdx	6. imulq 8(%rax)
3. shrq \$4, %rax	7. leaq 7(%rcx,%rcx,8), %rdx
4. incq 16(%rax)	8. leaq 0xA(,%rdx,4), %rdx

Zadanie 3. Zaimplementuj w języku C poniższy algorytm wygładzania wykładniczego (ang. *exponential smoothing*) szeregu $\{x_i\}$ wartości fizycznych (np. temperatury otoczenia) na 32-bitowym procesorze, który nie implementuje przetwarzania liczb zmiennopozycyjnych².

$$s_0 = x_0$$

$$s_i = \alpha \cdot x_i + (1 - \alpha) \cdot s_{i-1}, \quad i > 0$$

Wartości x_i i s_i są przechowywane jako **liczby stałoprzecinkowe** (ang. *fixed point*) w formacie Q10.6 ze znakiem, tj. z dziesięcioma bitami na część całkowitą i sześcioma na część ułamkową. Dla dokładności stałą $\alpha \in (0, 1)$ zapisano w formacie Q16. Podaj fragment kodu obliczający α typu uint16_t z liczby typu float w trakcie kompilacji oraz s_i typu int16_t w trakcie uruchomienia programu.

¹<http://www.felixcloutier.com/x86/>

²Dobrym przykładem są popularne mikrokontrolery ARM Cortex-M4 na płytkach rozwojowych **Nucleo**.

Zadanie 4. W wyniku deasemblacji procedury «long decode(long x, long y)» otrzymano kod:

```
1 decode: leaq  (%rdi,%rsi), %rax
2         xorq  %rax, %rdi
3         xorq  %rax, %rsi
4         movq  %rdi, %rax
5         andq  %rsi, %rax
6         shrq  $63, %rax
7         ret
```

Zgodnie z **SYSTEM V ABI**³ dla architektury x86-64, argumenty «x» i «y» są przekazywane odpowiednio przez rejestry %rdi i %rsi, a wynik zwracany w rejestrze %rax. Napisz funkcję w języku C, która będzie liczyła dokładnie to samo co powyższy kod w asemblerze. Postaraj się, aby była ona jak najbardziej zwięzła.

Zadanie 5. Zaimplementuj w asemblerze x86-64 procedurę konwertującą liczbę typu «uint32_t» między formatem *little-endian* i *big-endian*. Argument funkcji jest przekazany w rejestrze %edi, a wynik zwracany w rejestrze %eax. Należy użyć instrukcji cyklicznego przesunięcia bitowego «ror» lub «rol».

Podaj wyrażenie w języku C, które kompilator optymalizujący przetłumaczy do instrukcji «ror» lub «rol».

Zadanie 6. Zaimplementuj w asemblerze x86-64 funkcję liczącą wyrażenie «x + y». Argumenty i wynik funkcji są 128-bitowymi liczbami całkowitymi ze znakiem i nie mieszczą się w rejestrach maszynowych. Zatem «x» jest przekazywany przez rejestry %rdi (starsze 64 bity) i %rsi (młodsze 64 bity), analogicznie argument «y» jest przekazywany przez %rdx i %rcx, a wynik jest zwracany w rejestrach %rdx i %rax.

Wskazówka! Użyj instrukcji «adc». Rozwiązanie wzorcowe składa się z 3 instrukcji bez «ret».

Zadanie 7. Zaimplementuj w asemblerze x86-64 funkcję liczącą wyrażenie «x * y». Argumenty i wynik funkcji są 128-bitowymi liczbami całkowitymi bez znaku. Argumenty i wynik są przypisane do tych samych rejestrów co w poprzednim zadaniu. Instrukcja «mul» wykonuje co najwyżej mnożenie dwóch 64-bitowych liczb i zwraca 128-bitowy wynik. Wiedząc, że $n = n_{127...64} \cdot 2^{64} + n_{63...0}$, zaprezentuj metodę obliczenia iloczynu, a dopiero potem przetłumacz algorytm na asembler.

UWAGA! Zapoznaj się z dokumentacją instrukcji «mul» ze względu na niejawne użycie rejestrów %rax i %rdx.

Zadanie 8. W rejestrze %rax przechowujemy osiem drukowalnych znaków w kodzie ASCII, tj. każdy bajt ma wartość od 0x20 do 0x7f. Podaj kod w asemblerze x86-64, który minimalną liczbą instrukcji przepisze w rejestrze %rax wszystkie małe litery na duże litery.

Źródło: Zadanie 87 z [1, 7.1.3].

Zadanie 9. Liczba w formacie BCD (ang. *binary coded decimal*) jest reprezentowana przez liczbę binarną, której kolejne półbajty (ang. *nibble*) kodują cyfry dziesiętne od 0 do 9. Napisz w asemblerze x86-64 ciało funkcji «bcd_add», która dodaje dwie 16-cyfrowe liczby przekazane w rejestrach %rdi i %rsi, a wynik zwróci w rejestrze %rax. Nie można używać instrukcji mnożenia i dzielenia.

Źródło: Zadanie 100 z [1, 7.1.3].

Literatura

- [1] „*Art of Computer Programming, Volume 4A, The: Combinatorial Algorithms, Part 1*”
Donald E. Knuth; Addison-Wesley Professional; 1st edition (January 12, 2011)

³<https://github.com/hjl-tools/x86-psABI/wiki/x86-64-psABI-1.0.pdf>